

УДК 338.24+621

МОДЕЛЮВАННЯ ПІДСИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

О. В. Халіна

Українська академія друкарства,
вул. Підголоско, 19, Львів, 79020, Україна

Розглянуто поняття фінансової безпеки машинобудівного підприємства як головної складової економічної безпеки, розроблено модель і виділено ключові аспекти її забезпечення. Класифіковано суб'єкти фінансової безпеки за ступенем їх впливу та доведено пріоритетність впливу управлінських рішень на фінансову безпеку підприємства.

Ключові слова: фінансова безпека, економічна безпека підприємства, модель підсистеми фінансової безпеки.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання, що характеризуються високою динамічністю фінансово-економічних відносин, вимагають від підприємств машинобудівної галузі постійного контролю за станом їхніх фінансів. Одним із засобів забезпечення стабільного фінансового стану та високої ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства є створення підсистеми фінансової безпеки, яка як складова економічної безпеки найбільше пов'язана з фінансовою сферою, уможлиблює забезпечення необхідного рівня безпеки стосовно інших складових, зокрема, кадрової, техніко-технологічної тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науковій літературі окреслено цілий ряд методів і механізмів забезпечення фінансової безпеки підприємств, які стали результатом досліджень відомих вітчизняних і зарубіжних науковців, серед яких — О. Ареф'єва, О. Барановський, І. Бланк, К. Горячева, Л. Донець, О. Захарова, Т. Іванюта, А. Козаченко, С. Мочерний, В. Мунтіян, М. Реверчук, С. Покропивний Л. Птащенко, А. Штангрет й інші. Незважаючи на сформовану цими науковцями методологічну базу управління фінансовою безпекою підприємства, окремі аспекти залишилися недостатньо дослідженими й описаними в наукових працях.

Мета статті — відображення ключових аспектів забезпечення фінансової безпеки підприємства машинобудівної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова безпека підприємства, у тому числі машинобудівного, будучи найвагомішою серед складових економічної безпеки, є пріоритетним носієм інформації щодо рівня економічної безпеки і тому досліджується окремо, водночас у прямій залежності від інших складових.

Виділення фінансової безпеки підприємства в окремий об'єкт дослідження відбулося відносно недавно, чим пояснюється відсутність у науковій літературі єдиного підходу до визначення суті фінансової безпеки, її критеріїв оцінки та методології управління підсистемою фінансової безпеки.

Найбільш узагальнене визначення фінансової безпеки сформулював І. Бланк: «Фінансова безпека підприємства є кількісно та якісно детермінованим рівнем його фінансового стану, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних, збалансованих інтересів від проідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки стійкого росту в даному і перспективному періоді [1].

За твердженням В. Мунтіяна, фінансова безпека підприємства — це стан найефективнішого використання корпоративних ресурсів підприємства, що виражається в кращих значеннях фінансових показників прибутковості та рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідентних виплат [6].

На думку К. Горячевої, фінансова безпека підприємства являє певний фінансовий стан, для якого характерні, по-перше, збалансованість і якість сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, використовуваних підприємством; по-друге, стійкість до зовнішніх і внутрішніх загроз; по-третє, здатність фінансової системи підприємства забезпечити реалізацію його фінансових інтересів, цілей і завдань достатнім об'ємом фінансових ресурсів; по-четверте, можливість забезпечувати розвиток всієї фінансової системи [2].

Узагальнюючи вищезазначене та дослідивши поняття «фінансова безпека підприємства», автором сформульовано власне тлумачення зі спробою конкретизувати сутність. Фінансова безпека підприємства — це здатність його фінансової системи стабільно функціонувати, забезпечуючи збалансований рух грошових коштів у процесі їх формування і розподілу, що є передумовою фінансової стійкості і розвитку підприємства, а також наявність дієвих механізмів протидії потенційним і реальним дестабілізуючим факторам, в основу яких покладено принцип превентивних заходів і максимального інформаційного забезпечення.

Забезпечення фінансової безпеки, як правило, носить системний характер і передусім потрібно виділити в цій підсистемі суб'єкт і об'єкт. Об'єктом фінансової безпеки машинобудівного підприємства є його фінансова діяльність, тобто всі фінансові відносини, які виникають у результаті руху грошових коштів, пов'язаних з функціонуванням грошових фондів підприємства та грошових потоків у процесі взаєморозрахунків з фінансово-кредитною системою. Суб'єктами виступають всі фізичні і юридичні особи, що своєю прямою або непрямою дією можуть впливати на ступінь фінансової стійкості підприємства. Дані суб'єкти можна умовно поділити на внутрішні і зовнішні, які, в свою чергу, діляться на суб'єкти прямого та непрямого впливу і створюють групи відповідно до напрямку їх діяльності. У контексті фінансової безпеки підприємства суб'єкти діляться на ті, що можуть чинити конструктивні, захисні дії (це насамперед власники підприємства разом з управлінським складом, власна служба безпеки й інші фізичні та юридичні особи, котрі зацікавлені в збереженні та розвитку підприємства) і на ті, що здійснюють деструктивну дію (це фізичні та юридичні особи, метою діяльності яких є

переслідування власних цілей, нехтування збереженням потенціалу підприємства й інші особи, які своєю діяльністю чинять негативний вплив на фінансову стійкість підприємства.

На рис. 1 окреслена узагальнена структура суб'єктів фінансової безпеки підприємства, побудована згідно зі ступенем впливу на об'єкт принципом від найбільшого до найменшого (відповідно зверху вниз).

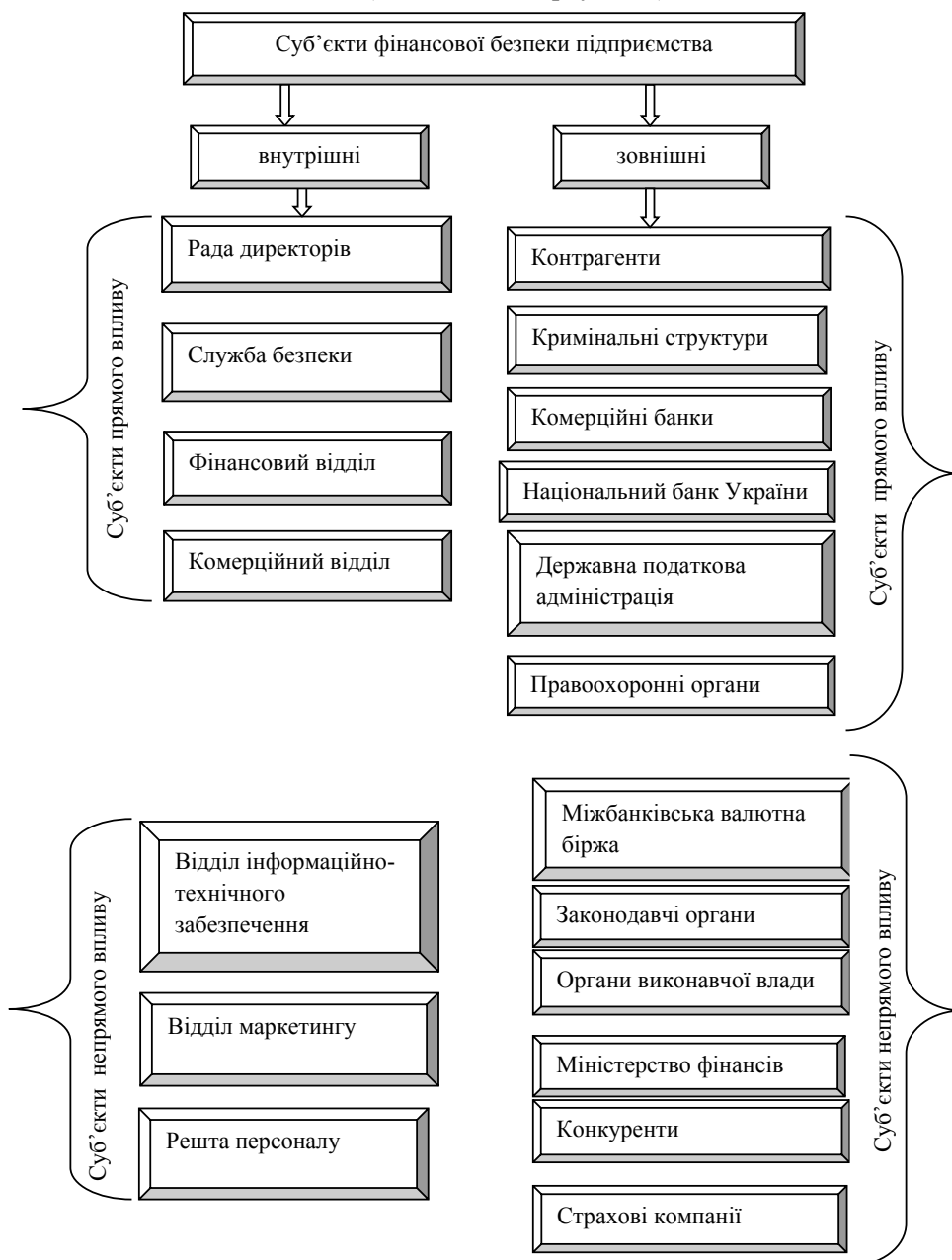

Рис. 1. Структура суб'єктів фінансової безпеки машинобудівного підприємства

Підсумовуючи вищевикладений фактаж, варто виокремити деякі ключові аспекти, що знайшли своє відображення в запропонованій моделі підсистеми фінансової безпеки (рис. 2).

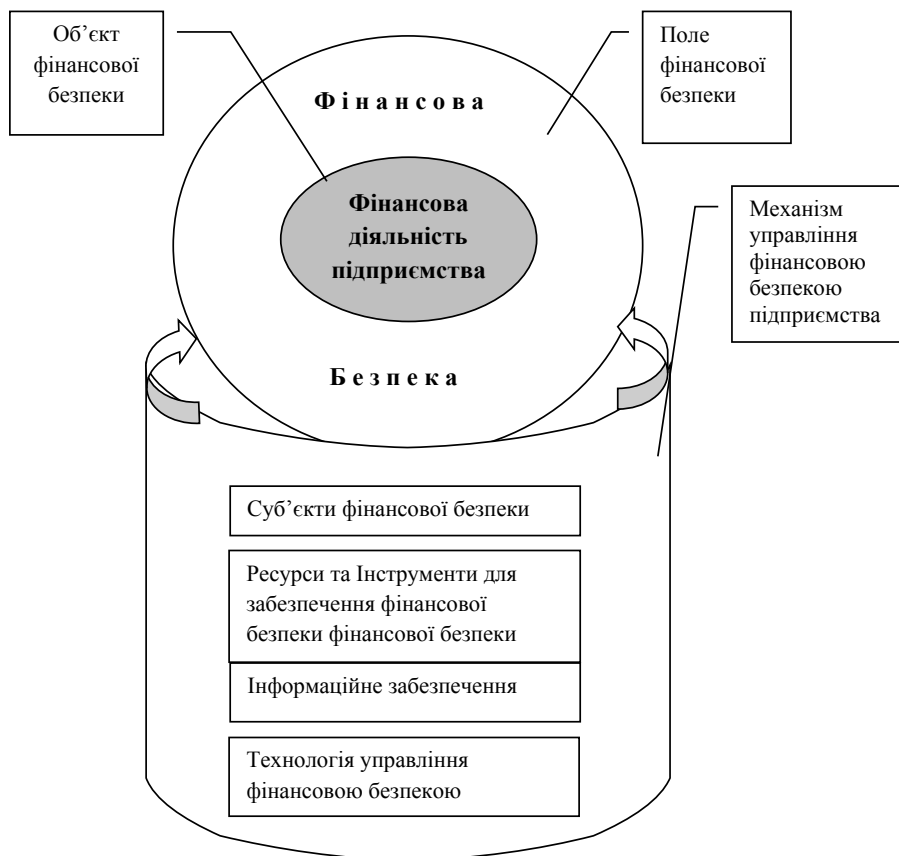

Рис. 2. Модель підсистеми фінансової безпеки машинобудівного підприємства

По-перше, фінансова діяльність підприємства завжди повинна здійснюватись у колі фінансової безпеки, що забезпечується механізмом управління фінансовою безпекою. По-друге, механізм забезпечення фінансової безпеки, в свою чергу, обов'язково повинен включати такі основні елементи, як:

- суб'єкти фінансової безпеки (власники підприємства, служба безпеки підприємства, фінансовий підрозділ і т. д.);
- ресурси, необхідні для організації процесу забезпечення фінансової безпеки (матеріальні, кадрові, інтелектуальні);
- інструменти (бюджет, фінансова звітність);
- інформаційне забезпечення, яке включає збір та аналіз всієї інформації, що може бути корисною в процесі забезпечення фінансової безпеки;
- технологію управління фінансовою безпекою (прикладом є метод виявлення слабких місць). По-третє, процес забезпечення фінансової безпеки

має бути безперервним, оскільки лише за таких умов стає можливим використання технологій управління фінансовою безпекою підприємства, побудованих на принципах превентивності.

Висновки. Система забезпечення фінансової безпеки машинобудівного підприємства за своєю суттю є складним багатофакторним ланцюгом причинно-наслідкового характеру. В основу механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства покладено принцип превентивності, а головними його елементами є суб'єкти, від управлінських рішень яких залежить рівень фінансової безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. — К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. — 784 с.
2. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01. — К. : НАУ, 2006. — 17 с.
3. Мунтіян В. І. Економічна безпека України / В. І. Мунтіян. — К. : КВІЦ, 1999. — 464 с.
4. Птащенко Л. О. Управління корпоративними фінансами : навч. посіб. / Л. О. Птащенко. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 294 с.
5. Штангрет А. М. Управління економічною безпекою підприємств авіаційної галузі: моногр. / А. М. Штангрет. — Львів : Укр. акад. друкарства, 2011. — 270 с.
6. Штангрет А. М. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. / А. М. Штангрет, О. І. Копилук. — К. : Знання, 2007. — 335 с.
7. Штангрет А. М. Економічна безпека підприємства в умовах антикризового управління: концептуальне визначення та механізм забезпечення : моногр. / А. М. Штангрет, Я. В. Котляревський, М. М. Караїм. — Львів : Укр. акад. друкарства, 2012. — 288 с.

REFERENCES

1. Blank I. (2004), Management of financial security at an enterprise, Elga, Nika Center, Kyiv.
2. Goryacheva K. (2006), The mechanism of financial management of the enterprise security, NAU, Kyiv.
3. Muntiyany V. (1999), Economic security of Ukraine, KVITS, Kyiv.
4. Ptashchenko L. (2008), Corporate finance management, The centre of educational literature, Kyiv.
5. Shtangret A. (2011), Management of the economic security of the aviation industry enterprises, UAP Press, Lviv.
6. Shtangret A. and Kopyliuk O. (2011), Anti-crisis management of an enterprise: Knowledge, Kyiv.
7. Shtangret A., Kotlyarevskiy Y. and Karaim M. (2012), The economic security of an enterprise in the conditions of crisis management: conceptual definition and enforcement mechanism: UAP Press, Lviv.

**MODELING OF THE FINANCIAL SECURITY SUBSYSTEM
OF AN ENGINEERING ENTERPRISE**

O. V. Khalina

*Ukrainian Academy of Printing,
19, Pidholosko St., Lviv, 79020, Ukraine
ds-23ryt@yandex.ru*

The article deals with the concept of the enterprise financial security as the main part of its economic one, develops the model and selects key aspects of its providing, The subjects of the enterprise financial security have been classified according to the degree of its influence. The management decisions influence priority on the enterprise financial security has been proved.

Keywords: *financial security, economic security of an enterprise, model of the financial security subsystem.*

Стаття надійшла до редакції 26.11.2014.

Received 26.11.2014.